

dona d'ulls d'or, i el naixement d'una passió novel·lesca, sorgeix la realitat més crua d'una esclava comprada per una marquesa a fi d'associar els seus apetits carnals. Les filles del pare Goriot, feliçment i ricament casades, vampiritzen el pare fins deixar-lo morir tot sol en la misèria més sòrdida. Darrere de l'edifici social i de l'aparença, Balzac no deixa de tocar el nucli sensible dels apetits privats en què la sexualitat fa un paper fonamental. Aquest és el cas del pintor Sarrasine, que s'enamora d'una bellíssima cantant d'òpera. Creu haver trobat el seu ideal de perfecció, però aquest ideal es veu castrat perquè la bella dona és un *castrato* i ell no pot suportar aquesta idea. Solament li queda la mort a què el sotmeten els esbirros d'un bisbe, amant de la "dama".

Balzac, des de la seua lucidesa, mostra la realitat més enllà de la seua aparença, i això no podia reconfortar els lectors de la premsa diària per a la qual treballa. En un moment, a partir de 1836, en què

el periodisme literari es converteix en una dura competició: hagué de competir amb Dumas pare, amb Eugeni Sue i molts més que oferien ficcions probablement més consoladores. Balzac, més d'una vegada, hagué d'interrompre el lliurament de les seues novel·les perquè els lectors –burgesos la majoria– les consideraven immorals. No els agradava la seua imatge reflectida en aquest espill que pretenia ser la *la comèdia humana*. No obstant això, l'autor va continuar amb esforç i constància construint el museu viu que representa la seua obra. Es va definir com un treballador de les lletres, encadenat durant dotze hores diàries a la seua taula de treball, mantenint-se gràcies a enormes cafeteres, per respondre els nombrosos compromisos que anava contraent. No es va fer molt ric amb la literatura, però sí que va aconseguir ser el secretari que necessitava la societat francesa. Segons ell, la confecció de "l'inventari dels vicis i de les virtuts, reunint els principals fets de

les passions, pintant caràcters, elegint els esdeveniments principals de la societat, component tipus mitjançant la reunió de diversos caràcters homogenis, potser així podia arribar a escriure la història oblidada per tants historiadors, la de costums". En això consisteix la seua modernitat, perquè fent l'inventari de les pràctiques socials, una geografia social i privada dels costums, obria des de la ficció els camins del que avui es considera una disciplina dins de la història: la història dels costums, de la vida quotidiana.

El millor homenatge que es pot fer, avui dia, és llegir o regellar *La comèdia humana*. Els francesos han posat en marxa un servidor Balzac en Internet, amb motiu del bicentenari, on, entre moltes coses més, es poden consultar certes novel·les íntegres, en pantalla. A poc a poc tot aquest edifici que va alçar amb esforç podrà ser accessible i convertir-se en patrimoni de tots.

Dolors Giménez

Balzac: a la recerca de l'absolut

Entre d'altres temes, Balzac aprofundeix també en el científic. És el fruit del seu interès intel·lectual per a trobar explicacions unitàries amb la ciència, l'alquímia, la filosofia i fins i tot la religió.

"A l gran i il·lustre Geoffroy Saint-Hilaire en testimoniatge d'admiració pels seus treballs i pel seu geni." Aquesta és la dedicatòria que Honoré de Balzac va posar a *El pare Goriot*, el primer llibre de la seva immensa *Comédie Humaine*. Que l'obra vagi dedicada a un científic com Étienne Geoffroy Saint-Hilaire (1772-1844), que va reinterpretar l'anatomia animal i va proposar intuïtivament la transformació de les espècies –teoria que més tard havia d'elaborar Charles Darwin–, no és gens es-

trany. Balzac es considerava ell mateix més un teòric, o fins i tot un historiador, que no un novel·lista. En el seu "avant-propos" a *La comèdia humana* Balzac expressa el seu desig de fer en el camp de la psicologia humana individual i social una obra anàloga a allò que eren la *Filosofia anatòmica* o els *Estudis progressius d'un naturalista* –obres de Saint-Hilaire– en el món de la biologia. És així, doncs, que la immensa obra de Balzac pretén interpretar la societat sobre la base de l'observació, però també d'uns sòlids fonaments teòrics.

I què podria tenir a veure l'anatomia comparada amb certes preocupacions filosòfiques, com ara la relació entre Déu i els homes? Així respon el protagonista de *Louis Lambert*: "No cal convèncer-se que l'home és l'objectiu de tots els mitjans terrestres per preguntar-se si no deu ser el mitjà d'alguna finalitat?" D'aquestes inquietuds també nasqué l'admiració de Balzac per Georges Cuvier, pare de l'anatomia comparada i de la paleontologia, que creia, però, en la invariabilitat de les espècies i no pas en la seva evolució.